

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8090, Dep
0030 Oslo
E-post: postmottak@kd.dep.no

Oslo, 28.02.2023

HØRINGSSVAR AD. NOU 2022:13 MED VIDERE BETYDNING – ET HELHETLIG SYSTEM FOR KOMPETANSE- OG KARRIEREUTVIKLING I BARNEHAGE OG SKOLE

Kompetanseforbundet, på vegne av de fire studieforbundene under Kunnskapsdepartementet (KD), viser til høringsbrev og -notat med referanse 22/3796.

Vårt samfunnsoppdrag er å levere arbeidslivsrettede etter- og videreutdanningstilbud med høy kvalitet, tilpasset arbeidslivets behov. I dag leverer vi omfattende aktivitet på dette området i tråd med målsettinger som følge av budsjettammer og tildelinger gjennom HK-dir, IMDI, fylkeskommuner og andre. I studieforbundsordningen under KD har vi i tillegg om lag hele det organiserte arbeidslivet som medlemmer.

Deler av vår virksomhet har høy kompetanse på levering av relevante og tilpassede etterutdanningstilbud rettet inn mot oppvekstsektoren, og vi har en stor aktivitet rettet inn mot mange kommuner og institusjoner som har funnet blant annet dagens DeKomp og ReKomp ordninger for lite treffsikre i innhold og struktur ovenfor sine ansatte. Bakgrunnen for dette er at dagens støtteordninger og regelverk har utelukket fagskoler og studieforbund som mulige partnere i disse ordningene, og hvor mange barnehager, skoler og kommuner har funnet tilbudene våre og den praksiserfaring og bakgrunn våre pedagoger innehar som mer relevante for deres lokale behov.

Vi vil derfor innledningsvis påpeke overordnet til høringen at partnerskapet bør åpnes opp hvor kommuner eller fylkeskommuner mener dette er relevant, slik at kommuner som har et ønske om å bruke utdanningspartnere utenfor UH-sektoren for å gi EVU-tilbud til sine ansatte har mulighet for dette innenfor de støtteordninger som foreslås etablert.

Dagens etter- og videreutdanningssystem

Kompetanseforbundet vil påpeke at det er et vedvarende behov for å vurdere etter- og videreutdanningssystemene som tilbys i oppvekstsektoren slik at vi som samfunn bedre kan nå målene vi setter for å styrke laget rundt barnet. I dag er det satt av økonomiske midler som gir lærer og barnehagelærere, og til dels barne- og ungdomsarbeidere etter- og videreutdanning. Vi ønsker å presisere at det er mange yrkesgrupper rundt barnet. At lærere og barnehagelærere skal ha flere timer knyttet til sin stilling bundet opp mot kompetanseheving, vil kunne føre til at de er mindre til stede på avdeling/klasse rom enn andre yrkesgrupper. Dette kan være grupper som assistenter/fagarbeidere i barnehage og støtteassistenter i skole. Dette understreker behovet for at alle som arbeider med barn og unge må få

mulighet til å kunne heve sin kompetanse for å kunne bidra til kvalitative gode tjenester innen oppvekstsektoren. Mulighetene for kompetanseheving er veldig ujevnt fordelt og de som ikke har/har lite utdanning fra før, mener vi må prioriteres for å kunne heve den helhetlige kvaliteten innen barnehage og skole. Her er blant annet viktigheten av inkludering av de ansatte gjennom tilbud om å lære seg norsk svært relevant for høy kvalitet.

I det nåværende systemet er ikke høyere yrkesfaglig utdanning en del av verken kompetansenettverk, eller finansieringsmodell. Vi ser at dette er tilfellet i forslag til nytt helhetlig system. Vi savner en grunnleggende inkludering av høyere yrkesfaglig utdanning, både innen nettverk og finansiering for å kunne bidra inn i et helhetlig system.

Kunnskapsgrunnlaget

Kompetanseforbundet vil trekke frem at den enkelte ansattes kompetanse kommer først i bruk og blir satt i system i daglig praksis når lederen har en god forståelse for hva de ulike utdanningsgruppene og -nivåene innebærer.

Vi mener det er viktig å sette fokus på hva hver ansatt allerede har av kompetanse, og hva man ønsker å oppnå ved å sende ansatte på kurs eller inn i studieløp. Vi ser eksempelvis at en rekke fagskolestudenter ikke blir tildelt roller hvor man får benytte seg av nyervervet kunnskap etter fullført fagskolegrad.

Fagskolestudier er fortsatt noe ukjent innen oppvekstsektoren, og dermed kan det se ut til at studentene oppnår lite anerkjennelse ved endt studie. Vi skulle gjerne sett at dette var et sterkere løftet frem i denne NOU'en da samfunnet er best tjent med studier som er bygget ut fra riktig nivå og kompetansebehov for sektoren.

Søkertallet går ned til barnehagelærerutdanningene, noe som gjør at sektoren må tenke nytt på hvordan de ansatte i sektoren disponeres, og hvordan få ansatte til å bli i yrket, samt hvordan man kan rekruttere til økt bemanning. Vi skulle gjerne ha ønsket at NOUen kunne sagt noe om hva som kreves av startkompetanse inn i sektoren og hvordan/hvilke rammer som her tenkes. I en rekke bransjer kreves ulike grunnkurs for å tilegne seg nødvendig kompetanse før oppstart. Dette kan eksempelvis være i forhold til sikkerhet på et anleggsområde. Det finnes lite eller ingen krav til nyansatte medarbeidere innen barnehage og skole. Denne sektoren bør på lik linje med andre sektorer kunne ha krav til en grunnkompetanse som skal være på plass i løpet av det første året. Dette tror vi kunne bidratt inn til en grunnleggende felles forståelse, som igjen vil være med på å løfte laget rundt barnet i sin helhet.

Det er også viktig å tenke på å videreføre ulike ordninger for kompetanseheving. Et eksempel praksiskandidatordningen, da det alltid vil være medarbeidere uten formell utdanning som blir stående lenge i arbeidslivet. Dette må tas med inn i en helhetlig kompetansestrategi for denne sektoren. Denne ansattgruppen kan realkompetansevurderes for opptak til ulike fagskolestudier, som vil øke grunnkompetansen ytterligere.

Helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling

Kompetanseforbundet vil påpeke at man med ulike yrkesgrupper, erfaring og utdannelsesbakgrunn har et stort behov for systematisk etterutdanning i kompetanseutviklingen av sektoren. Å ha felles referanserammer med tanke på kompetanse vil føre til at arbeidet med kvalitetsutvikling for sektoren får et bedre og bredere nedslagsfelt enn når det bare er utdannende lærer som innehar kompetansen. Systematiske ordninger der fagskoler innen oppvekstfag og etterutdanning innføres for de med mindre fagspesifikk kompetanse vil være sentralt for fremtiden for å styrke laget rundt barnet.

Vi ser at høyere yrkesfaglig utdanning blir nevnt i flere anledninger, og da spesielt inn mot kompetanseheving av barne- og ungdomsarbeideren. Det vises til viktigheten av gode kompetansenettverk mellom barnehager, skoler, høyskoler og universitet (s 11), og det løftes frem at utvalget har definert fagskoler til å være tilbydere av kompetanseutvikling på samme måte som høyskoler og universitet (s 28). Vi skulle da gjerne sett at høyere yrkesfaglig utdanning ble en naturlig del av kompetansenettverkene der dette er relevant (s 11). Dette tror vi og kunne være en viktig del av det dere viser til videre om at det er en rekke ledere ved barnehage og skoler som ikke har den komplette oversikt over sine ansattes kompetanse (s 60), og dermed heller ikke får benyttet denne til det beste for arbeidsplassen. Ved å innlemme fagskoler i nettverk hvor kompetanseheving i sektoren skal diskuteres, kan fagskolene og være en sterk pådriver til å utvikle kortere løp knyttet til uttalte behov for fagarbeidere og ansatte med lang arbeidserfaring. Dette mener vi vil være viktige elementer inn mot et helhetlig system for alle ansatte i denne sektoren.

Det er også et poeng at mange studenter, spesielt innen oppvekstfag blir tatt opp til fagskolestudier gjennom realkompetansevurdering. Dette gjør jo igjen at høyere yrkesfaglig utdanning er et svært viktig supplement til å løfte frem hele laget rundt barnet, også de med minst formell utdanning fra tidligere.

Vi ønsker å løfte frem kvaliteten og den høye kompetansen våre studieforbund har innenfor å tilby praksisnære og arbeidslivsrettede kurs og studier. Disse er direkte forankret i arbeidslivet behov, og NHO sitt kompetansebarometer viser til at dette vil være enda mer aktuelt i fremtiden. Dette gjelder både kortere kurs, samt ulike studietilbud på høyere yrkesfaglig nivå.

Rett til introduksjonsår for nyutdannede lærere

Kompetanseforbundet støtter retten til et introduksjonsår. Vi skulle gjerne sett at dette året også ville hatt et klart fokus på å tilegne seg kunnskap om de ulike ansattgruppene man finner på egen arbeidsplass, samt deres kvalifikasjoner, slik at man ved endt introduksjonsår står bedre rustet til å kunne bruke den ulike kompetansen som finnes i sektoren. Ved å tidlig lære seg til å benytte seg av, og ha et bevisst forhold til hvordan denne kan brukes, vil den samlede kvaliteten styrkes. Her kan nyutdannede lærere og få et bevisst forhold til viktigheten av en felles grunnkompetanse. Som nyutdannet vil man ofte stå i nye og utfordrende situasjoner, og et introduksjonsår vil kunne være til god hjelp for å kunne stå i dette senere på en trygg måte.

Nasjonalt system for karriereveier i barnehage og skole

Kompetanseforbundet støtter innføringen av et nasjonalt system for karriereveier innen de fire retningene. Vi ser at det legges stadig større krav til lærernes profesjonsfaglige digitale kompetanse. Denne er og må være i stadig utvikling. Uavhengig av utdanningsnivå bør den digitale kompetansen settes inn i et helhetlig system, da det er store forskjeller på eksisterende kunnskap. Karriereveiene setter blant annet fokus på spisskompetanse for spesifikke fagområder (s 163). Det er akkurat dette høyere yrkesfaglig utdanning gir, slik at vi ser at også her kunne fagskolene med fordel vært nevnt og inkludert.

Like vilkår og muligheter for videreutdanning

Kompetanseforbundet støtter like vilkår og muligheter for videreutdanning. Vi synes målsettingen om år 2027 for andre ansatte i sektoren er sent og vi skulle ønske at dette kunne fremskyndes, nettopp for å kunne gi like vilkår og muligheter. For å kunne tilby like vilkår, så er de som jobber med kompetanseutvikling avhengig av å ha stabile finansieringsmodeller, slik at det kan utvikles kurs og studier som kan tilbys over flere år, og som dermed vil kunne være tilgjengelig for flere over lenger tid. Ved å avvente helt til 2027 med

å inkludere resten av ansattgruppen, vil et barn kunne gå nesten ferdig på barneskolen før den ufaglærte assistenten i klassen får tilbud om ønsket kompetanseheving.

En felles tilskuddsordning for barnehage- og skoleutvikling

Kompetanseforbundet støtter en helhetlig utvikling og en sammenheng mellom de ulike kompetansenivåene. Vi stiller oss imidlertid spørrende til hvordan ordningen skal sikre en lik fordeling mellom de to, slik at barnehage og skole blir likestilt når det kommer til kompetanseheving og tildelinger.

Andre forslag eller kommentarer

Kompetanseforbundet vil avslutningsvis trekke frem at høyere yrkesfaglig utdanning får plass i denne NOU'en ved flere anledninger, men vi savner en klar tilbakemelding på hvordan fagskolene er tenkt finansiert fremover da dette er vesentlig for hvordan man kan drive frem kompetanseutvikling over flere år. Fagskolene er i en særklasse når det kommer til å være med og legge til rette for praksisnær utdanning som kan gjennomføres ved siden av arbeid.

Vi stiller oss selvsagt til rådighet for departementet i det videre arbeidet om ønskelig.

Med hilsen
Kompetanseforbundet

Kent Gudmundsen
Generalsekretær

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi: Studieforbundet AOF Norge, Studieforbundet Livslang Læring, Akademisk Studieforbund og Studieforbundet Næring og Samfunn.